

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน ของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7

Implementation of The Student Care System That Affect The Quality Student Life of Schools In Sakaeo Province Under The Secondary Educational Service Area Office 7

ปณิตดา ฝ่ายสุน*¹ กัญกร เอี่ยมพญา² นิวัตต์ น้อยมนี³
Panadda Faisoon*¹ Kanporn Aiempaya² Niwat Noymanee³

Panadda.KUK21@gmail.com*

ส่งบทความ 8 กันยายน 2564 แก้ไข 2 กรกฎาคม 2565 ตอรับ 3 กรกฎาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียน 4) เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 274 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา (stratified random sampling) โดยแบ่งชั้นจำนวนประชากรจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์เพื่อกำหนดสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 274 ฉบับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's product-moment correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D.=0.38)
- 2) ระดับคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D.=0.34)
- 3) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ
- 4) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 40.70 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ คือ $Z'y = .350X_4 + .269X_3 + .192X_2$

คำสำคัญ: ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, คุณภาพชีวิตนักเรียน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

³ ผู้อำนวยการหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

¹ Student in Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University.

² Associate Professor in Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University.

³ Director of Curriculum, Graduate School, Bangkok Suvarnabhumi University.

Abstract

The purposes of this research were to investigate 1) the level of operation according to the student care system of schools in Sakaeo Province 2) Quality of student life level In educational institutions in Sakaeo Province 3) Relationship between the implementation of the student care system and quality of life of students of educational institutions in Sakaeo Province 4) Implementation of the student care system That affected the quality of life of students of educational institutions in Sakaeo Province, The sample was comprised 274 teachers in Sakaeo province under the Secondary Education Service Area office, obtained by multi-stage random sampling. The research instrument used for collection data was 274 questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, average, mean, standard deviation, Pearson and multiple regression analysis.

The research results revealed as follow:

1) The implementation of the system of care for students of educational, were at high level ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.38).

2) The quality of life of students of educational, were at high level ($\bar{x} = 4.36$, S.D.= 0.34).

3) Implementation of the system of care and support students with quality education of students in the province. The affinity had a very positive relationship, statistically significant at a .01 level and

4) Implementation of the system of care for the students. Prevent and resolve the promotion and development of students and the screening of students the pass in the quality of life of students of educational institutions in the province can predict the quality of life for students, could be concurrently predicted for 40.70%, written on a standard equation score as:
 $Z'y = .350X_4 + .269X_3 + .192X_2$

Keywords: The Student Care System, The Quality of Student Life

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้น ไม่ได้หากมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักของประเทศ ไม่มีคุณภาพ ดังนั้นประเทศไทย จึงเล็งเห็นความสำคัญ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ซึ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของคน และมีการพัฒนาประเทศโดยให้คนเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาและใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ ทำให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เนื่องจากคนเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่ได้จะรับ ทั้งประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา จึงจำเป็นต้อง มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในทุกมิติให้มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงความรู้และ ทักษะความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 เน้นให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกายใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ ศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในฐานะภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนา สังคม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของเด็กและเยาวชน ที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต (คณะกรรมการ ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2560) ซึ่งคุณภาพชีวิตให้ ความสำคัญเกี่ยวกับความสุข (Happiness) หรือความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) อันเกิดมาจากการได้รับสนองต่อความต้องการ ทางจิตใจทางสังคมและมีความพึงพอใจกับสภาพ ความเป็นอยู่ของตนเอง

จากแนวโน้มปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน ได้สอดคล้องกับการศึกษาของ ประสิทธิ์ เรืองแสงอร่าม (2560) พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน คือการให้ ความสำคัญในการดูแลคุณภาพชีวิตของนักเรียนประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ด้าน สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน 4) ด้านวิชาการ 5) ด้าน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูและ 6) ด้านสัมพันธภาพ ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อช่วยให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ความรู้ ความสามารถและสติ ปัญญาของตนในการพัฒนาประเทศและเป็นกระบวนการ พัฒนาชีวิตบุคคลและสังคมให้มีคุณภาพมีความเจริญ อกงาม ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนา ประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้และสามารถ แข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรม สุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพ นักเรียน โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนอย่างมีระบบและต่อเนื่องโดย ยึดสายใยและความผูกพัน ระหว่างครูและศิษย์ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้ สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสามารถดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย กำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้น กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ปัญหาและการ คัดกรองเด็กเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ จากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์การ ที่เกี่ยวข้องและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้นักเรียนมี คุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญาให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่ สังคมมุ่งหวัง โดยกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานอยู่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียน

เป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การส่งเสริมนักเรียน และ 5) การส่งต่อด้วยเหตุนี้ระบบการดูแลช่วยเหลือจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนา และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพให้เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เป็นคนดีอยู่แล้วดียิ่งขึ้น ป้องกันและเอาใจใส่ รวมทั้งยังแก้ไขปัญหาก็แก่ผู้เรียนเป็นการลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียนและยังเอื้อให้มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนโดยมีสิ่งที่มีคุณค่าที่ต้องปฏิบัติร่วมกันคือคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนที่ได้ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และได้รับโอกาสในการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและความสามารถอื่น ๆ ตามศักยภาพของตน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน ความสามารถพิเศษ สุขภาพ เศรษฐกิจ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การทะเลาะวิวาท การตั้งครมไม่พร้อม ยาเสพติด ซึ่งปัจจุบันปัญหาเด็กและเยาวชนได้ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขและ 5) การส่งต่อ โดยมีกิจกรรมสำคัญที่ได้แก่ การเยี่ยมบ้าน การจัดประชุมผู้ปกครอง ชั้นเรียน การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา ป้องกันแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ด้านการเรียน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย เพื่อเป็นการสนอง

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมต่อเนื่อง และมีคุณภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 จึงได้จัดทำโครงการขับเคลื่อนงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น คือ 1) โครงการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและลดพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนในสถานศึกษา 2) ขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และ 4) โครงการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (เพชวีถี) ระบบดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7, 2559)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคม จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคม รวมไปถึงนักเรียน และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานที่มีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกด้าน ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 จึงมีความสนใจเพื่อที่จะศึกษาถึงเรื่องการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาระบบการดูแลผู้เรียนให้เกิดคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับคุณภาพชีวิตนักเรียน
4. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนในสถานศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 14 แห่ง จำนวนครู 949 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 274 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน, 3. การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5. การส่งต่อนักเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านอารมณ์และจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม, 5. ด้านการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 อย่างมีขั้นตอนพร้อมวิธีการและเครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ครูรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน การศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน เป็นรายบุคคล ด้านความสามารถด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เพื่อช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นเป็นการส่งเสริม ป้องกันและช่วยเหลือแก้ไข ปัญหา รู้จักนักเรียนอย่างแท้จริงและครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือและเทคนิควิธีการในการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียน มีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีการนำข้อมูลที่ได้ออกมาเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ เพื่อคัดกรองนักเรียน ทำให้สามารถส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้ต่อไป

1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง ครูเก็บข้อมูลนักเรียนด้านพฤติกรรม ความสามารถ และด้านครอบครัว เพื่อพิจารณาถึงกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/ กลุ่มที่มีปัญหา แล้วจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน มีการติดตามประสานงานระหว่าง ผู้ปกครอง และโรงเรียน มีการใช้แบบประเมินในการประเมินพฤติกรรมนักเรียนโดยครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินนักเรียน ให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเองนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ในการคัดกรองนักเรียนและมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งในการพัฒนาผู้เรียน

1.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง ครูจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ใช้เครื่องมือและวิธีการในการพัฒนาเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างเป็นระบบ มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองเป็นประจำทุกภาคเรียน มีการจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน มีการจัดกิจกรรมกีฬา เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี เพื่อใช้พัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึง ครูมีการพิจารณาถึงสาเหตุปัญหาของนักเรียนอย่างละเอียด และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับปัญหานั้น ครูต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล มีการให้คำแนะนำปรึกษา และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ครูดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่ครูหรือโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือให้การช่วยเหลือที่ถูกต้องเหมาะสมได้ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องเหมาะสมหรือช่วยเหลือได้รวดเร็วกว่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งต่อภายในโรงเรียนและการส่งต่อไปยังภายนอกโรงเรียน

2. คุณภาพชีวิตของนักเรียน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนของสถานศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในขณะที่อยู่ในโรงเรียน โดยมีความรู้สึกพึงพอใจ สุขทั้งทางกาย และทางจิตใจ อันเกิดมาจากการได้รับสนองตอบต่อความต้องการทางจิตใจ และทางสังคม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านร่างกาย หมายถึง นักเรียนมีความแข็งแรงของร่างกาย มีความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นกับร่างกายได้ สามารถดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอิสระโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น มีความสามารถในการเคลื่อนไหว และมีความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน และนักเรียนสามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัย ทุพหรือการรักษาทางการแพทย์

2.2 ด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึกทางบวกที่บุคคลอื่นมีต่อตนเอง มีภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจในตนเองว่าสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง มีการรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิการตัดสินใจของตนเองและนักเรียนมีความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล ความเชื่อต่าง ๆ ของตน

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง เมื่อนักเรียนพบปัญหา นักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากครูรวมถึงเพื่อนของนักเรียน นักเรียนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนรวมถึงคนทั่วไป ไม่แยกตัวออกจากเพื่อน และมีเพื่อนสนิทอย่างน้อยหนึ่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเพื่อน รู้จักทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ มีจิตอาสา มีความสุข และภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น และนักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เชื่อฟังครูและผู้ปกครอง

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง โรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ โรงเรียนมีสถานที่

บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับนักเรียน มีการคมนาคมสะดวก และปลอดภัย มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่างสำหรับนักเรียน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตรงตามความต้องการของนักเรียน มีห้องน้ำที่เพียงพอ สะอาดและถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน

2.5 ด้านการเรียนรู้ หมายถึง โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมตรงตามความต้องการของนักเรียน ครูและทางโรงเรียนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือความสามารถ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูให้นักเรียนออกไปเรียนหรือทำกิจกรรมนอกห้องเรียน ครูกระตุ้นให้นักเรียนกล้าถามครู เมื่อไม่เข้าใจบทเรียน มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากการเรียนในห้องเรียน นักเรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจและนักเรียนมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 จำนวน 14 โรงเรียน ปีการศึกษา 2563 ได้แก่ โรงเรียนสระแก้ว, โรงเรียนท่าเกษมพิทย โรงเรียนคลองหาดพิทยาคม โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม โรงเรียนวังหลังวิทยาคม โรงเรียนวังสมบูรณ์วิทยาคม โรงเรียนวังไพรวิทยาคม โรงเรียนตาพระยา โรงเรียนทัพราชวิทยา โรงเรียนชัยม่วงวิทยา โรงเรียนร่มเกล้าวัฒนานคร โรงเรียนอรัญประเทศ โรงเรียนคลองน้ำใสวิทยาคารและโรงเรียนทัพพระยาพิทยา

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ปีการศึกษา 2563

5. ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ปีการศึกษา 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และ ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1976)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิตของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1976)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

2. วิเคราะห์คุณภาพชีวิตนักเรียนในภาพรวม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายข้อ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยภาพรวมและรายด้าน

4. วิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) แบบเป็นขั้นตอน (stepwise)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 64.60 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70 ด้านวุฒิการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่วุฒิปริญญาโท จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 64.96 รองลงมาคือ วุฒิปริญญาตรี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 วุฒิปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.37 ด้านประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1-5 ปี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 29.93 มีประสบการณ์ 11-15 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 12.04 และมีประสบการณ์ต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.73

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากมี 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.47) รองลงมาค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.43) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.51) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.47) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.76) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความคิดเห็น ($n = 274$)			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.41	0.43	มาก	2
2. การคัดกรองนักเรียน	4.23	0.47	มาก	4
3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	4.55	0.47	มากที่สุด	1
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.40	0.51	มาก	3
5. การส่งต่อ	3.82	0.76	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.28	0.38	มาก	-

3. ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

คุณภาพชีวิตนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.36$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ระดับมาก จำนวน 4 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านร่างกาย ($\bar{x}=4.51$, S.D.=0.46) รองลงมามีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{x}=4.36$, S.D.=0.52) ด้านอารมณ์และจิตใจ ($\bar{x}=4.33$, S.D.=0.49) ด้านการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.31$, S.D.=0.44) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{x}=4.29$, S.D.=0.48) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณภาพชีวิตนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

คุณภาพชีวิตนักเรียน	ระดับความคิดเห็น ($n = 24$)			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านร่างกาย	4.51	0.46	มากที่สุด	1
2. ด้านอารมณ์และจิตใจ	4.33	0.49	มาก	3
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4.29	0.48	มาก	5
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.36	0.52	มาก	2
5. ด้านการเรียนรู้	4.31	0.44	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.36	0.34	มาก	-

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคุณภาพชีวิตนักเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ระดับมาก ($r = .615$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อย คือ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา กับคุณภาพชีวิตนักเรียน ($r_{x4y} = .542$) 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียน ($r_{x3y} = .484$) 3) ด้านการคัดกรองนักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียน ($r_{x2y} = .451$) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุณภาพชีวิตนักเรียน

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X	Y
X ₁	1.00						
X ₂	.383**	1.00					
X ₃	.330**	.392**	1.00				
X ₄	.343**	.440**	.400**	1.00			
X ₅	.324**	.498**	.354**	.494**	1.00		
X	.617**	.742**	.660**	.745**	.809**	1.00	
Y	.330**	.451**	.484**	.542**	.425**	.615**	1.00

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน การวิเคราะห์ความแปรปรวนของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

modal	SS	df	MS	F	sig
regression	9.784	1	9.784	113.171**	.000
residual	23.515	272	.086		
total	33.299	273			

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (X₄) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน (X₃) และด้านการคัดกรองนักเรียน (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .638 โดยมีค่าประสิทธิภาพ ในการพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .407 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหา (X₄) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา (X₃) และด้านการคัดกรองนักเรียน (X₂) สามารถร่วมกันพยากรณ์ คุณภาพชีวิตนักเรียน ได้ร้อยละ 40.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้ $Y' = 1.828 + .235X_4 + .199X_3 + .141X_2$ สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'y = .350X_4 + .269X_3 + .192X_2$ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน

ตัวแปร	b	S.E.b	β	t	sig
ค่าคงที่ (constant)	1.828	.191	-	9.570**	.000
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4)	.235	.037	.350	6.448**	.000
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาักเรียน (X_3)	.199	.039	.269	5.067**	.000
ด้านการคัดกรองนักเรียน (X_2)	.141	.046	.192	3.558**	.000

ค่าคงที่ (a) = 1.828

R = .638 R² = .407, S.E.est = .400, F = 1.613, P = .000

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) และด้านการส่งต่อ (X_5) ไม่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศักดิ์ ผกากรอง (2562) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมมีระดับของผลที่เกิดจากการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561) ที่ได้ศึกษาการบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่าภาพรวมของการวางแผนปฏิบัติการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพะอ่าคุณหญิงเนื่องบุรี พบว่าภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตมาจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาักเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือในสถานศึกษาได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 มาตรา 63 โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้

คำปรึกษาฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบ ต่อสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียน นักศึกษา นอกจากนี้สำนักงานพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็กตดยมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนและเป็นไปตามเกณฑ์คุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร จึงส่งผลให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยคุณภาพชีวิตนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม และ 5) ด้านการเรียนรู้ พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ เรื่องแสงอร่าม (2560) ได้ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการที่ศึกษาคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในอันดับที่ 1

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนกับคุณภาพชีวิตนักเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกและมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .615$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยิ่งมกล นาคะเวช (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินาถ อารแก้ว (2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คุณภาพชีวิตนักเรียน ในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสัมพันธ์ภาพสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านจิตใจ และด้านการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยที่สุด และ 3) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนจากการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว 5 ด้าน ซึ่งนำมาพยากรณ์คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมสามารถพยากรณ์ ได้ 3 ด้านตามลำดับ คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (X_1) และด้านการคัดกรองนักเรียน (X_2) โดยรวมได้ร้อยละ 40.70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยมีประเด็นการอภิปรายแต่ละประเด็นดังนี้

1) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ด้านการป้องกัน

และแก้ไขปัญหาส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนซึ่งครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาต้องให้การดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา จึงเป็นงานที่มีคุณค่าในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม

2) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา หรือกลุ่มพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้นและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ และกลุ่มพิเศษกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา กลายเป็นกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่คาดหวังต่อไป

3) การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ด้านการคัดกรองนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น อย่างถูกต้องและรวดเร็ว การจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองอาจจัดแบ่งเป็น 2 หรือ 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายหรือเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด และสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งนภา สุขสำแดง (2563) ได้ให้ความเห็นว่า ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการเกี่ยวกับการคัดกรองนักเรียนด้วยการนำข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ออกมา 2 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว อยู่ในเกณฑ์ปกติ 2) กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วอยู่ในเกณฑ์เสี่ยงหรือมีปัญหา ต้องช่วยเหลือและแก้ไขอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.76) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ควรมีการสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเก็บเป็นความลับ มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูผู้เชี่ยวชาญดูแลช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา ด้านพฤติกรรม มีการติดตามนักเรียนที่ถูกส่งต่อทั้งภายในและภายนอกทุกกรณีและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา

2. จากการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตนักเรียน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.48) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและ

ครูผู้สอนในจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ควรให้ช่วยเหลือนักเรียนที่เกิดปัญหา ฝึกให้นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่น สอนให้นักเรียนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนรวมถึงคนทั่วไป

3. จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดอบรม พัฒนาครูผู้สอนเพื่อให้ความรู้ มีศักยภาพ มีคุณลักษณะของครูมืออาชีพเพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลในสังกัดอื่น ๆ

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้วที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (2555 -2559). สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560 – 2564 (ผนวกรวมแผนปฏิบัติการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560–2564) (พิมพ์ครั้งที่ 2). เจ. เอส. การพิมพ์.
- จันทร์ฉาย ไทยรัตน์. (2561). การบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชิงรวยวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ชุติมา ถาวรแก้ว. (2559). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี). [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. เทคโนโลยีราชชมงคลธัญบุรี.
- ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564. (2559, 30 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 133 ตอนที่ 115 ก. หน้า 65 – 82.
- ประสิทธิ์ เรืองแสงอร่าม. (2560). คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2543 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. (2545, 19 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123ก. หน้า 13-17.
- พรศักดิ์ ผกากรอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รุ่งนภา สุขสำแดง. (2563). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7. (2559). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2558. ม.ป.ท.